

[ΠΡΟΛΟΓΟΣ]

Την άνοιξη του 2001, το Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων –ένα ίδρυμα που ανήκε στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας– μου ανέθεσε να γράψω μια μελέτη της λογοτεχνίας του στρατού. Ομολογώ ότι στην αρχή ξαφνιάστηκα, και με την πρόσκληση της ανάθεσης και με το θέμα. Ωστόσο, αποδέχθηκα την ανάθεση και, καθώς η έρευνα μου προχωρούσε, συνειδητοποίησα, αφενός, το μεγάλο ενδιαφέρον που είχε αυτό το θέμα και, αφετέρου, πόσο άγνωστο ήταν ως κεφάλαιο της ελληνικής λογοτεχνίας. Δυστυχώς, ο χρόνος που είχα στη διάθεσή μου έως την προθεσμία παράδοσης της μελέτης, ήταν δυσανάλογος σε σχέση με τον όγκο του υλικού, αλλά και με τα πολλά επίπεδα ανάγνωσης που έκρυβε. Έτσι, αρκετές «στρατιωτικές λογοτεχνικές σελίδες» δεν συμπεριελήφθησαν στην πρώτη έκδοση του Σεπτεμβρίου 2001. Ευελπιστούσα τότε σε μια δεύτερη συμπληρωμένη έκδοση της μελέτης, αλλά η νέα διεύθυνση του Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων δεν είχε συμφωνήσει κι έτσι το νέο υλικό παρέμεινε στα συρτάρια μου. Ευελπιστούσα, ακόμα, ότι η πρώτη εκείνη περιδιάβαση στο λογοτεχνικό «στρατόπεδο» θα προκαλούσε το ενδιαφέρον σε νεότερους μελετητές να προχωρήσουν βαθύτερα και να εξορύξουν τα μέταλλα που κρύβει η ιδιότυπη αυτή λογοτεχνία. Όταν, με την πάροδο των χρόνων, διαπίστωσα ότι δεν εκδηλώθηκε κάποιο ενδιαφέρον, αποφάσισα να επανακάμψω, να ανασύρω από το συρτάρι μου το παλιό υλικό και να διευρύνω χρονολογικά το εν λόγω πόνημα, έως και τα μέσα της δεύτερης δεκαετίας του 21ου αιώνα, σκύβοντας και στις νεότερες λογοτεχνικές «στρατιωτικές σελίδες». Όπως και στην έκδοση του 2001 έτσι και σ' αυτήν, του 2019, έκρινα σκόπιμο να φιλοξενηθούν φωτογραφίες συγγραφέων οι οποίοι έχουν εμπνευστεί από τη στρατιωτική ζωή, όταν υπηρετούσαν τη θητεία τους.

Για την πρώτη έκδοση θέλω να ευχαριστήσω: το Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων και ειδικά τον τότε διευθυντή του, καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου του ΕΚΠΑ, Ιωάννη Δρόσο, που μου έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθώ με αυτό, το κατεξοχήν «αρσενικό» κεφάλαιο της ελληνικής λογοτεχνίας, τον ποιητή Γιώργο Μαρκόπουλο, που γενναϊόδωρα μου προμήθευσε άφθονο υλικό, τη συγγραφέα και καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο ΕΚΠΑ, Χριστίνα Ντουσιά για την υπόδειξη των διηγημάτων του Πέτρου Πικρού και τον ποιητή Χριστόφορο Λιοντάκη για την επισήμανση των ποιημάτων του Θωμά Γκόρπα.

Για τη δεύτερη έκδοση, θέλω να ευχαριστήσω: τον ποιητή και ομότιμο καθηγητή του ΕΚΠΑ, Νάσο Βαγενά, τόσο για τις επισημάνσεις του όσο και για τις άγνωστες σχεδόν σελίδες του Βωτυρά και του Αιινιά, τις οποίες μου παρέιχε, τον Αθανάσιο Αθανασιάδη, Αντισυνταγματάρχη ε.α, για τις πολλές χρήσιμες υποδείξεις και πληροφορίες για τη λειτουργία του στρατού μετά τη Μεταπολίτευση, τον συγγραφέα Ηλία Καφάογλου για τις σελίδες του Σκαρίμπα, τον Γιάννη Ψυχογιό για την τεχνική βοήθεια στην επεξεργασία του κειμένου, και τέλος, τον Πέτρο Παπασαραντόπουλο, εκδότη του ΕΠΙΚΕΝΤΡΟΥ, που αποφάσισε να προχωρήσει στη νέα, συμπληρωμένη έκδοση της μελέτης.

Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω τους συγγραφείς εκείνους που έκαναν τον κόπο να ψάξουν στα συρτάρια, στα χαρτιά, στα άλμπουμ, ακόμα και στα... απολυτήριά τους για να μου δώσουν τις «στρατιωτικές» τους φωτογραφίες. Επίσης, ευχαριστώ τις κυρίες Ιουλίτα Ηλιοπούλου, Μαρίκα Χάκκα, Φανή Καζαντζή και την κυρία Κική Μουρσελά για τις φωτογραφίες των συντρόφων και συζύγων τους, Οδυσσέα Ελύτη, Μάριου Χάκκα, Τόλη Καζαντζή και Κώστα Μουρσελά, που με τόση προθυμία μου εμπιστεύτηκαν.

Έλενα Χουζούρη
Αγία Παρασκευή Αττικής,
Απρίλιος 2018